

प्रदेश प्राविधिक शिक्षा परिषद स्थापना र सञ्चालन गर्न बनेको विधेयक

प्रस्तावना: प्रदेशमा योजनाबद्ध रूपमा प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमको व्यवस्था गरी प्राविधिक जनशक्ति उत्पादन तथा प्राविधिक सीपको स्तर निर्धारण एवं प्रमाणीकरणको लागि प्राविधिक शिक्षा परिषदको स्थापना र सञ्चालन गर्न आवश्यक भएकोले,

प्रदेश सभाले यो ऐन बनाएको छ।

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:** (१) यस ऐनको नाम “प्रदेश प्राविधिक शिक्षा परिषद ऐन २०७५” रहेकोछ।
(२) यो ऐन तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।
२. **परिभाषा:** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा:-
 - (क) “तोकिएको” वा “तोकिए बमोजिम” भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम वा विनियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ ।
 - (ख) “परिषद” भन्नाले दफा ३ बमोजिम गठित प्राविधिक शिक्षा परिषद सम्झनु पर्छ।
 - (ग) “प्रदेश” भन्नाले प्रदेश नम्बर ३ सम्झनु पर्छ ।
 - (घ) “प्रमुख कार्यकारी निर्देशक” भन्नाले दफा ४ बमोजिम नियुक्ति भएको प्रमुख कार्यकारी निर्देशकलाई सम्झनु पर्छ ।
 - (ङ) “मन्त्रालय” भन्नाले सामाजिक विकास मन्त्रालय सम्झनु पर्छ ।
३. **परिषदको स्थापना:** (१) प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम लगायतका कार्य सञ्चालन गर्न प्राविधिक शिक्षा परिषदको गठन गरिनेछ:-
 - (२) प्राविधिक शिक्षा परिषदको गठन देहाय बमोजिम हुनेछ:-

(क) सामाजिक विकास मन्त्री	-
अध्यक्ष	
(ख) सदस्य, प्रदेश नीति तथा योजना आयोग (जनशक्ति हेर्ने)	-
सदस्य	
(ग) सचिव, सामाजिक विकास मन्त्रालय	-सदस्य
(घ) सचिव, मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय	-सदस्य
(ङ) सचिव, आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	-सदस्य
(च) सचिव, आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय	-
सदस्य	
(छ) सचिव, भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय	-
सदस्य	
(ज) सचिव, उद्योग, पर्यटन, वन तथा वातावरण मन्त्रालय	-सदस्य
(झ) सचिव, भूमि ब्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय	-सदस्य

(ज) प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम विज्ञ तथा संस्था मध्येबाट मन्त्रालयले मनोनीत गरेको कम्तीमा एक जना महिला सहित चार जना-सदस्य

(ट) रोजगारदाता मध्येबाट मन्त्रालयले मनोनीत गरेको एक जना - सदस्य

(ठ) प्रमुख कार्यकारी निर्देशक -सदस्य सचिव

(३) खण्ड (ज), (ट) र (ठ) बमोजिम नियुक्ति एवं मनोनीत हुने सदस्यको पदावधि पाँच वर्षको हुनेछ ।

(४) प्रमुख कार्यकारी निर्देशकको पारिश्रमिक, सेवा शर्त र सुविधा तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

४. प्रमुख कार्यकारी निर्देशकको नियुक्ति र योग्यता सम्बन्धी व्यवस्था: (१) देहाय बमोजिमको योग्यता पुगेको व्यक्तिलाई अध्यक्षको सिफारिसमा प्रदेश सरकारले प्रमुख कार्यकारी निर्देशकमा नियुक्त गर्नेछ ।

(क) नेपाली नागरिक,

(ख) मान्यता प्राप्त विश्वविद्यालयबाट इन्जिनियरिङ्ग, अर्थशास्त्र, व्यवस्थापन, शिक्षा, विज्ञान मध्ये कुनै विषयमा स्नातकोत्तर वा सो सरह उपाधि हासिल गरेको,

(ग) प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमसँग सम्बन्धीत विषय र क्षेत्रमा कम्तीमा पाँच वर्षको कार्य अनुभव प्राप्त गरेको,

(घ) पैंतीस बर्ष उमेर पूरा भई पचपन्न वर्ष ननाघेको,

(ङ) कुनै कानूनले अयोग्य नठहरिएको ।

५. प्रमुख कार्यकारी निर्देशकको काम, कर्तव्य र अधिकार: प्रमुख कार्यकारी निर्देशकको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :-

(क) दैनिक प्रशासनिक कार्य सञ्चालन गर्ने, गराउने,

(ख) प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम सम्बन्धी नीति निर्धारण गर्न परिषदलाई सहयोग गर्ने,

(ग) परिषदको बैठकको निर्णय प्रमाणीकरण एवं कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,

(घ) परिषदबाट स्वीकृत नीति, योजना र कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने, गराउने,

(ङ) वार्षिक योजना, कार्यक्रम तथा बजेट तयार गरी परिषद समक्ष पेश गर्ने,

(च) वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी परिषद समक्ष पेश गर्ने,

(छ) परिषदले तोकेको अन्य कार्य गर्ने, गराउने ।

६. पद रिक्त हुने व्यवस्था: देहायको अवस्थामा प्रमुख कार्यकारी निर्देशक र मनोनीत सदस्यको पद रिक्त भएको मानिनेछ:-

(क) प्रदेश सरकार समक्ष दिएको लिखित राजीनामा स्वीकृत भएमा,

(ख) प्रदेश सरकारले निजलाई पदबाट हटाएमा,

- (ग) निजको पदावधि पूरा भएमा,
- (घ) नैतिक पतन देखिने फौजदारी कसूरमा अदालतबाट कसूरदार ठहरेमा,
- (ङ) निजको मृत्यु भएमा ।

७. **परिषद संगठित संस्था हुने:** (१) दफा ३ बमोजिम गठित परिषद अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला एक स्वशासित र संगठित संस्था हुनेछ।

- (२) परिषदको आफ्नो एउटा छुट्टै छाप हुनेछ।
- (३) परिषदले व्यक्ति सरह चल अचल सम्पत्ति प्राप्त गर्न, उपभोग गर्न, वा बेचविखन गर्न सक्नेछ।
- (४) परिषदले व्यक्ति सरह उजुर गर्न र परिषद उपर पनि सोही नामबाट उजुर लाग्न सक्नेछ।
- (५) परिषदको मुख्य कार्यालय प्रदेश राजधानीमा रहनेछ।

८. **परिषदको बैठक र निर्णय:** (१) परिषदको बैठक अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ।

- (२) परिषदको कूल सदस्य संख्याको बहुमत सदस्य उपस्थित भएमा बैठकको लागि गणपूरक संख्या पुगेको मानिनेछ।
- (३) परिषदको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्षले गर्नेछ। अध्यक्षको अनुपस्थितिमा बैठकमा उपस्थित

सदस्यले आफूमध्येबाट छानेको सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ।

- (४) परिषदको बैठकमा बहुमतको राय मान्य हुनेछ र मत बराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने
- व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ।

- (५) परिषदको निर्णय अध्यक्ष र सदस्य-सचिवद्वारा प्रमाणित गरिनेछ।
- (६) परिषदको बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि परिषद आफैले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ।
- (७) सदस्यले परिषदको बैठकमा भाग लिए बापत तोकिए बमोजिम बैठक भत्ता पाउनेछ ।

९. **परिषदको काम, कर्तव्य र अधिकार:** (१) परिषदको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ:-

- (क) प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम सम्बन्धी नीति निर्धारण गर्ने,
- (ख) प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम कार्यक्रमको क्षेत्र र स्तर निर्धारण गर्ने,
- (ग) प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमका लागि शिक्षण संस्था, प्रशिक्षण केन्द्र र अनुसन्धानशाला स्थापना र सञ्चालन गर्ने गराउने,
- (घ) बहुप्राविधिक महाविद्यालय स्थापना एवं सञ्चालन गर्ने गराउने,
- (ङ) सामुदायिक, निजी, सहकारी र गैर सरकारी क्षेत्रमा स्थापना वा सञ्चालन हुने प्राविधिक शिक्षा एवं व्यावसायिक तालिम सञ्चालन गर्न स्वीकृति दिने,
- (च) प्रदेश सरकारको स्वामित्वमा रहेका संगठित संस्था तथा गैह्र सरकारी संगठित संस्थाद्वारा

सीप विकासको निमित्त दिइने व्यावसायिक तालिमको अवधि, सञ्चालन शिक्षण विधि.

- पाठ्यक्रम, पाठ्यपुस्तक र सीप परीक्षण निर्धारण गरी लागू गर्ने गराउने,
- (छ) विभिन्न तालिम सञ्चालन र समन्वय गर्ने गराउने,
- (ज) प्राविधिक प्रशिक्षक प्रशिक्षण सञ्चालन गर्ने गराउने,
- (झ) प्रशिक्षार्थी कामदार (एप्रेन्टिसशीप) सम्बन्धी आवश्यक व्यवस्था मिलाउने,
- (ञ) प्राविधिक शिक्षालयको क्षेत्रभित्र विभिन्न स्थानमा अल्पकालीन वा घुम्ती तालिम

कार्यक्रम

सञ्चालन गर्ने प्रशिक्षण केन्द्रहरू, पाठ्य विषय (ट्रेनिङ्ग प्याकेज) तथा प्रशिक्षक सम्बन्धी आवश्यक व्यवस्था मिलाउने,

- (ट) सीपको वर्गीकरण, परीक्षण तथा प्रमाणीकरण सम्बन्धी व्यवस्था गर्ने गराउने,
- (ठ) सीप विकास तालिमका लागि पाठ्यक्रम, शिक्षण विधि, गुण तथा सीपको स्तर निर्धारण गर्ने,
- (ड) सरकारी तथा गैर सरकारी निकायले सञ्चालन गरेका तालिमको मूल्याङ्कन गरी स्तर निर्धारण, प्रमाणीकरण तथा मान्यता प्रदान गर्ने,
- (ढ) आधारभूत, मध्यम तथा उच्चस्तरीय प्राविधिक जनशक्ति उत्पादन गर्न आवश्यक

कार्य

गर्ने गराउने,

- (ण) प्रदेश, राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय स्तरबाट प्राप्त सहयोगको व्यवस्थित रूपले परिचालन गर्ने गराउने,
- (त) प्रदेश सरकारलाई प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिमका लागि आवश्यक

परामर्श

दिने,

- (थ) नेपाल सरकारको पूर्व स्वीकृति लिई विदेशी वा अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थासँग प्राविधिक शिक्षा तथा सीप विकास तालिमको सम्झौता वा करार गर्ने,
- (द) वार्षिक बजेट र प्रगति प्रतिवेदन, लेखापरीक्षण प्रतिवेदन र अन्य प्रतिवेदन स्वीकृत गर्ने,
- (ध) यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयनको लागि अन्य कार्य गर्ने गराउने ।
- (न) अध्यक्षले परिषदको वार्षिक प्रतिवेदन मुख्यमन्त्री समक्ष पेश गर्ने ।

१०. **प्रमाणपत्रको मान्यता:** (१) परिषदबाट सञ्चालित र स्वीकृत संस्थाबाट तोकिएको पाठ्यक्रममा आधारित भई सञ्चालन गरिएको तालिमका कुनै शैक्षिक उपाधिको प्रमाणपत्रलाई परिषदले मान्यता दिनेछ ।

(२) कक्षा १० (माध्यमिक शिक्षा परीक्षा) उत्तीर्ण गरी परिषदबाट सम्बन्धन प्राप्त शैक्षिक संस्थामा कम्तीमा दुई वर्ष अध्ययन र तालिम प्राप्त गरी तोकिएको परीक्षा उत्तीर्ण प्रशिक्षार्थीलाई परिषदद्वारा प्रदान गरिएको प्रमाणपत्र अन्य शैक्षिक संस्थाको कक्षा १२ (माध्यमिक शिक्षा उत्तीर्ण परीक्षा) उत्तीर्ण गरे सरह हुनेछ।

११. **सम्बन्धन सम्बन्धी:** सम्बन्धन सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
१२. **सीप प्रमाणीकरण सम्बन्धी व्यवस्था:** सीप प्रमाणीकरण सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।
१३. **समिति, उप-समिति गठन :** परिषदले आफ्नो कार्य सञ्चालनका लागि आवश्यकता अनुसार विभिन्न समिति वा उप-समिति गठन गर्न सक्नेछ।
१४. **आर्थिक स्रोतको व्यवस्था :** परिषदले प्रदेश सरकारको पूर्व स्वीकृति लिई ऋण लिन, अनुदान प्राप्त गर्न वा अन्य कुनै स्वीकृत प्रक्रियाको अधिनमा रही आर्थिक स्रोतको व्यवस्था गर्न सक्नेछ।
१५. **कर्मचारी सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) परिषदमा प्रदेश सरकारबाट स्वीकृत संगठन संरचना र दरबन्दी बमोजिमको कर्मचारी रहनेछन् ।
- (२) कर्मचारीको नियुक्ति, पारिश्रमिक, सेवाको शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ।
- (३) परिषदले आवश्यकता अनुसार विज्ञ, प्रशिक्षक लगायतका अन्य व्यक्तिलाई सेवा करार गरी काममा लगाउन सक्नेछ।
- (४) उपदफा (१) बमोजिमको कर्मचारी नियुक्त नभएसम्मका लागि परिषदलाई आवश्यक कर्मचारी प्रदेश सरकारले उपलब्ध गराउनेछ ।
१६. **परिषदको कोष:** (१) परिषदको एउटा छुट्टै कोष हुनेछ । सो कोषमा देहाय बमोजिमको रकम रहनेछ:-
- (क) नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान,
- (ख) नेपाल सरकारको अनुमतिमा कुनै विदेशी सरकार, अन्तर्राष्ट्रिय विकास साझेदार वा विदेशी संघसंस्थाबाट प्राप्त रकम,
- (ग) परिषदको चल अचल सम्पत्तिबाट आर्जन हुने रकम,
- (घ) कोषमा प्राप्त अन्य कुनै रकम ।
- (२) परिषदको सबै रकम परिषदको नाममा "क" वर्गको बाणिज्य बैंकमा जम्मा गरिनेछ।
- (३) परिषदको तर्फबाट गर्नुपर्ने सम्पूर्ण खर्चहरू उपदफा (१) बमोजिमको कोषबाट व्यहोरिनेछ।
- (४) परिषदको खाता सञ्चालन र खर्च गर्ने विधि र प्रकृया सरकारी लेखा प्रणाली बमोजिम हुनेछ ।
१७. **परिषदको लेखा र लेखापरीक्षण:** (१) परिषदको लेखा नेपाल सरकारको स्वीकृत ढाँचा बमोजिम हुनेछ।
- (२) परिषदको आन्तरिक लेखा परीक्षण प्रदेश लेखा नियन्त्रकको कार्यालयले गर्नेछ ।
- (३) परिषदको अन्तिम लेखापरीक्षण महालेखा परीक्षकको कार्यालयबाट हुनेछ।
- (४) मन्त्रालयले परिषदको हिसाव किताब सम्बन्धी कागजातहरू र अरू नगदी जिन्सी समेत जुनसुकै बखत जाँचन वा जाँचन लगाउन सक्नेछ।
१८. **कारबाही र सजाय:** परिषदको कुनै सदस्य वा कर्मचारीले जानी जानी वा लापरवाही गरी वा बदनियतसाथ परिषदलाई हानी नोक्सानी पुर्याएमा प्रचलित कानून बमोजिम सजाय हुनेछ ।

१९. **अधिकार प्रत्यायोजन:** परिषदले यस ऐन बमोजिम आफूलाई प्राप्त अधिकार मध्ये सबै वा केही अधिकार आवश्यकता अनुसार परिषदको समिति, उप-समिति वा कुनै अधिकृत कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ।
२०. **प्रदेश सरकारसँग सम्पर्क:** परिषदले प्रदेश सरकारसँग सम्पर्क राख्दा सामाजिक विकास मन्त्रालय मार्फत राख्नु पर्नेछ।
२१. **नियम बनाउने अधिकार:** यस ऐनको कार्यान्वयन गर्न प्रदेश सरकारले आवश्यक नियम बनाउन सक्नेछ।
२२. **बचाउ:** यो ऐन प्रारम्भ हुनु अघि प्रचलित कानून बमोजिम भएका काम र प्रदेश सरकारको अधिकार क्षेत्रभित्र पर्ने आएमा यसै ऐन बमोजिम भए गरेको मानिनेछ।